

Моніторинг гуманітарної ситуації: Динаміка гуманітарних потреб (липень-жовтень 2024 року)

Грудень 2024 року | Україна

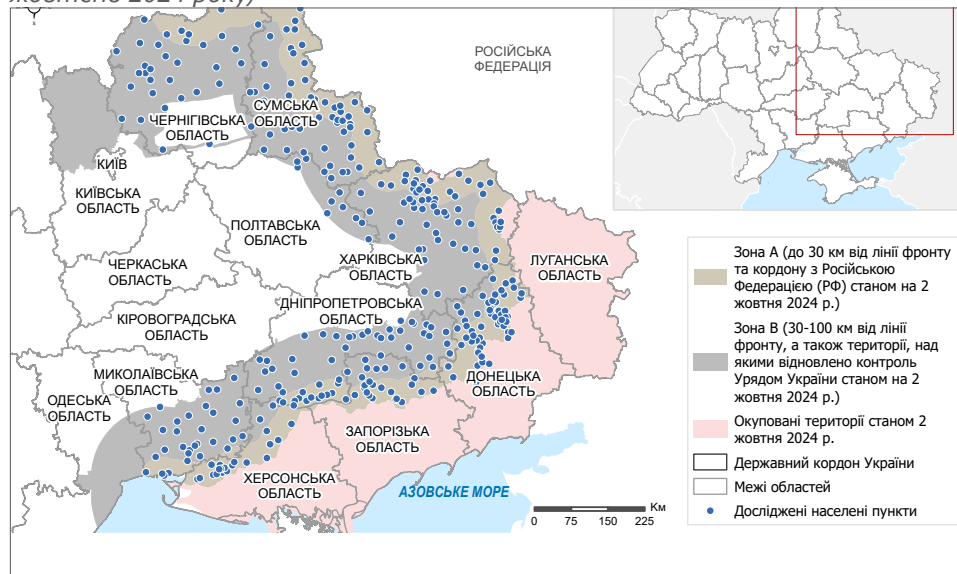
Ключові висновки

- У період з липня по жовтень 2024 року гуманітарна ситуація у населених пунктах, розташованих у межах 100 км від лінії фронту/кордону з Росією, дещо погіршилась в усіх секторах, окрім ВСГ, оскільки, за отриманими даними, рівень вираженості потреб збільшився. Також зросла кількість населених пунктів з певним рівнем незадоволених потреб у двох або більше секторах, хоча **рівень вираженості цих потреб загалом залишався низьким в усіх областях, окрім Донецької та Харківської**.
- Значно погіршилась ситуація в Донецькій області. У липні в ній вже існували незадоволені секторальні потреби, проте з часом вони посилились** внаслідок погіршення безпекової ситуації. Рівень вираженості потреб одночасно у двох або більше секторах залишався дуже високим лише у Донецькій області, причому **у прифронтових населених пунктах цієї області були виявлені потреби, які можуть становити загрозу для життя населення**. Хоча в інших досліджених областях вразливість у двох або більше секторах загалом дещо зросла, у період проведення МГС спостерігалось покращення ситуації в окремих секторах (наявність питної води, житла у Херсонській області).
- В усіх досліджених областях найбільш поширеними та гострими залишались незадоволені потреби у секторі захисту.** Вони були основними чинниками мультисекторальних потреб жителів населених пунктів, досліджених в рамках МГС.

Контекст та обґрунтування

Враховуючи мінливий характер гуманітарної ситуації в Україні, постійний моніторинг має важливе значення для комплексної оцінки та рівня вираженості потреб постраждалого населення, а також для забезпечення відповідності планів гуманітарного реагування актуальній ситуації. Відповідно до основної мети моніторингу гуманітарної ситуації (МГС) Ініціативи REACH, яка полягає у забезпеченні актуальних мультисекторальних даних щодо змін у гуманітарних потребах на рівні громади, які дозволяють відслідковувати ці зміни в часі, в цьому звіті представлено **огляд гуманітарної ситуації та загальних вразливостей** у 395 досліджених населених пунктах у межах 100 км від лінії фронту та кордону з Росією протягом останніх трьох раундів збору даних: **Раунд 17 у липні 2024 року, Раунд 18 у серпні 2024 року та Раунд 19 у жовтні 2024 року.**

Карта 1: Населені пункти, досліджені в рамках МГС, Раунди 17-19 (липень-жовтень 2024 року)

Розділи:

- Мультисекторальні потреби
- Продовольча безпека та засоби до існування
- Захист
- ВСГ
- Охорона здоров'я
- Житло та НПТ
- Підзвітність перед постраждалим населенням

Більш детальну інформацію про гуманітарні потреби на підконтрольних Уряду України територіях можна знайти на [Інтерактивній панелі](#) МГС.

Мультисекторальні потреби

Мультисекторальні бали ІВНП

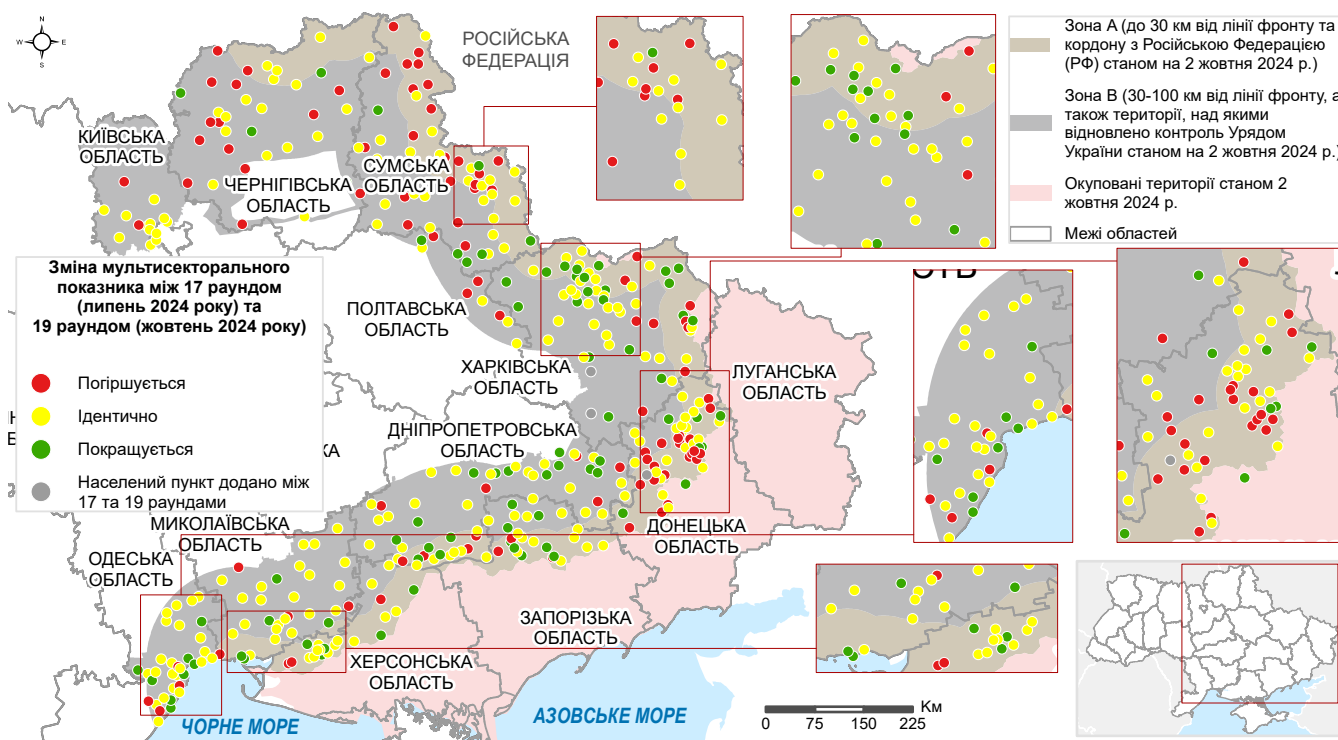
Індекс вразливості населеного пункту (ІВНП) МГС – це методика розрахунку на основі індикаторів МГС для визначення вираженості вразливості на рівні населеного пункту. Методика розрахунку ІВНП передбачає розрахунок окремих складених балів для кожного сектору з подальшим розрахунком міжсекторального складеного бала, що є кінцевим індексом вразливості населеного пункту. Більш детальна інформація про ІВНП наведена у Додатку 2.

В населених пунктах, розташованих у межах 100 км від лінії фронту/ кордону з Росією (окрім населених пунктів Донецької області), мультисекторальні потреби й надалі є поширеними, але вони рідко мають високий рівень вираженості. Втім, у період з липня по жовтень 2024 року загальна гуманітарна ситуація дещо погіршилась.

Під час проведення МГС було зафіксоване незначне зростання поширеності та вираженості мультисекторальних потреб. Згідно з отриманими даними, у **липні 2024 року певний рівень мультисекторальних потреб** (щонайменше мультисекторальний бал ІВНП значного рівня) спостерігався у **81%** досліджених населених пунктів проти **86%** у **жовтні 2024 року**. Найбільша частка населених пунктів з мультисекторальними потребами була зафіксована у Дніпропетровській, Донецькій, Харківській, Херсонській та Запорізькій областях. **Високий рівень вираженості потреб** (бали ІВНП крайнього та крайнього+ рівня) **спостерігався лише у Донецькій та Харківській областях**. У період з липня по жовтень 2024 року у **Донецькій області майже вдвічі збільшилась** кількість досліджених населених пунктів з **крайнім або крайнім+** рівнем мультисекторальних потреб: з **24%** (12 з 49) до **41%** (20 з 49).

Це свідчить про збільшення потреб у прифронтових областях одночасно у двох або більше секторах, причому жителі прифронтових населених пунктів Донецької та Харківської областей мають незадоволені потреби, які можуть становити загрозу для їхнього життя.

Карта 2: Зміна у мультисекторальних балах ІВНП досліджених населених пунктів у період з липня по жовтень 2024 року

Чинники мультисекторальних потреб

Секторальні бали вразливості

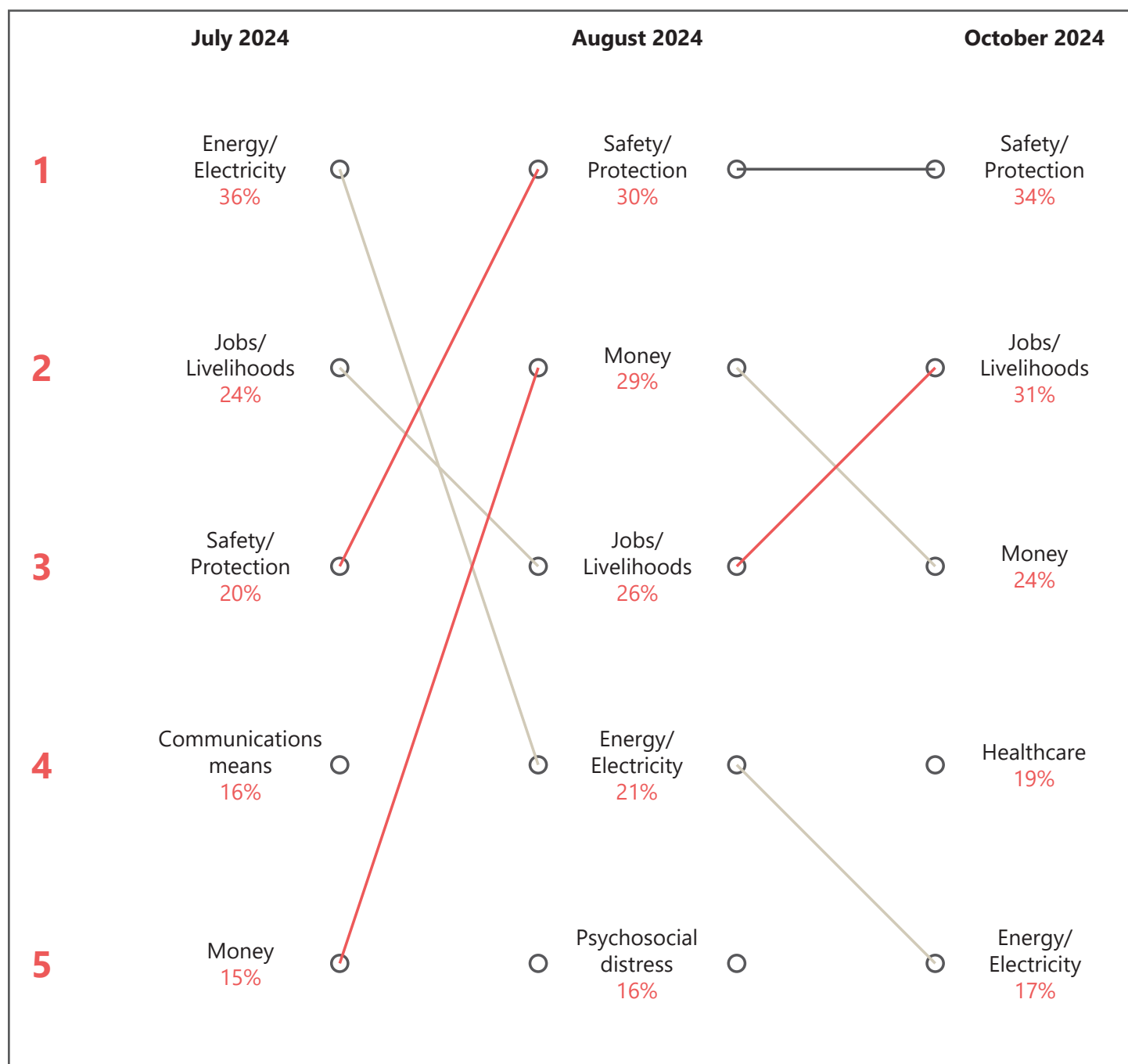
Як і під час попередніх раундів збору даних, **мультисекторальні потреби були переважно зумовлені вразливістю у секторі захисту, а також певною мірою у секторі продовольчої безпеки і засобів до існування та секторі житла і НПТ**. Окрім деяких населених пунктів (майже всі з яких розташовані виключно у Донецькій та Харківській областях) з гострим рівнем незадоволених потреб у питній та технічній воді, сектор ВСГ не мав значного впливу на мультисекторальну вразливість, проте водночас зазначалося про деякі незадоволені потреби у секторі освіти (які мали незначний вплив на мультисекторальні потреби). Діаграма секторальних балів вразливості та порівняння цих балів з мультисекторальними балами ІВНП за жовтень 2024 року представлені у Додатку 1. Більш детальна інформація щодо секторальних балів вразливості наведена у відповідних розділах аналізу по секторах.

Пріоритетні незадоволені потреби

Ключовим інформантам було запропоновано обрати до 5 пріоритетних незадоволених потреб у своїй громаді. Відсутність згадок про певну потребу не обов'язково означає, що в населеному пункті такої потреби немає. Це може свідчити також про те, що вона є відносно менш нагальною.

У період з липня по жовтень 2024 року найчастіше згадувані пріоритетні незадоволені потреби залишались переважно незмінними, причому у досліджених населених пунктах найчастіше зазначалися потреби у безпеці/захисті, робочих місцях/засобах до існування, електроенергії та доходу/грошових коштах. Зокрема у період з липня по жовтень 2024 року частка населених пунктів, в яких повідомлялося про проблеми у секторі безпеки/захисту, зросла на **14 відсоткових пунктів**; водночас доступ до енергопостачання (електроенергія, опалення тощо) послідовно зменшився на **19 відсоткових пунктів**. Доступ до ринку праці/засобів до існування та доходу/грошових коштів залишався ускладненим, що свідчить про існування постійних проблем із забезпеченням фінансових можливостей для задоволення базових проблем, з якими стикаються жителі досліджених населених пунктів.

Рисунок 1: Найчастіше згадувані пріоритетні незадоволені потреби (% населених пунктів), за раундом збору даних

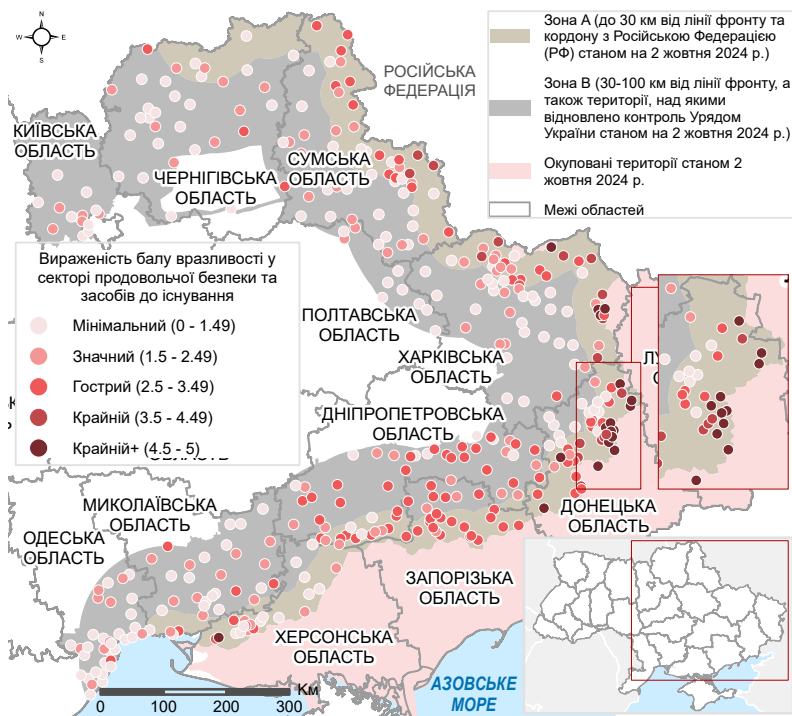
Продовольча безпека та засоби до існування (ПБЗІ)

Бали вразливості у секторі ПБЗІ

Згідно з отриманими даними, жителі близько половини досліджених населених пунктів мали потреби у секторі продовольчої безпеки та засобів до існування (бали вразливості значного або вище за шкалою рівня у секторі ПБЗІ). У період з липня по жовтень 2024 року ця частка залишалась незмінною. Поширеність населених пунктів з потребами у секторі ПБЗІ була високою в Дніпропетровській, Донецькій, Харківській, Миколаївській та Запорізькій областях. Хоча частка населених пунктів з потребами у секторі ПБЗІ залишалась незмінною, ситуація в деяких населених пунктах погіршилась, про що свідчить зростання рівня вираженості вразливості в цьому секторі. У період з липня по жовтень 2024 року частка населених пунктів з крайнім та крайнім+ рівнем вираженості потреб у секторі ПБЗІ зросла на 6 відсоткових пунктів, проте така ситуація спостерігалась лише в Донецькій та Харківській областях. З липня по жовтень у Донецькій області потреби крайнього та крайнього+ рівнів зросли з 20% до 39%, а у Харківській – з 2% до 18%, що свідчить про погіршення доступу до продовольчих товарів, ринків та НПТ в цих двох областях напередодні зими.

Потреби у секторі ПБЗІ були здебільшого зумовлені браком доступу до продовольчих товарів: у жовтні понад 25% жителів 20 населених пунктів Донецької та 5 населених пунктів Харківської області не мали доступу до достатньої кількості продуктів харчування, причому всі населені пункти знаходились у межах 30 км від лінії фронту. Певною мірою це також було зумовлено тим, що жителі вдавались до більш екстремальних механізмів подолання труднощів для задоволення своїх базових потреб через брак грошових коштів.

Карта 3: Бали вразливості у секторі ПБЗІ станом на жовтень 2024 року

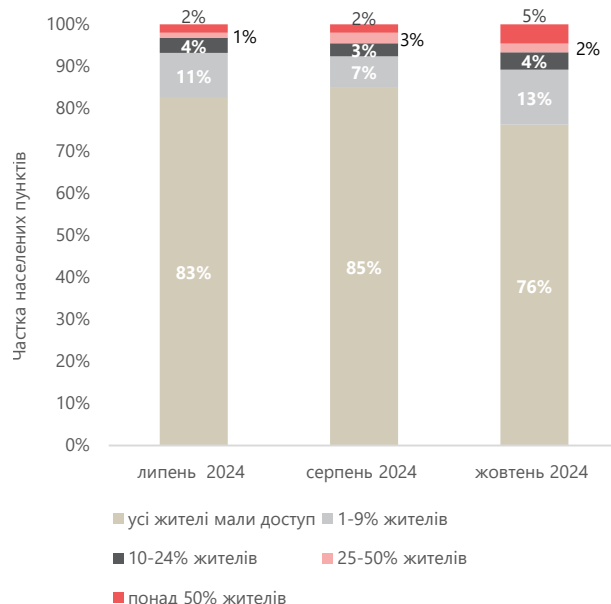
Доступ до продуктів харчування

У період з серпня по жовтень 2024 року зросла поширеність та рівень вираженості незадоволених потреб у продуктах харчування, що, ймовірно, пов'язано з посиленням бойових дій у Донецькій області¹ та настанням зимового періоду.

З липня по жовтень 2024 року кількість населених пунктів з потребами у продуктах харчування (щонайменше 1-9% жителів не мають доступу до достатньої кількості продуктів харчування) дещо зросла. Згідно з отриманими даними, певний рівень потреб у продуктах харчування у жовтні мали 24% населених пунктів (у липні цей показник становив 17%). Поширеність потреб у продуктах харчування різнилась залежно від області: жителі населених пунктів Дніпропетровської, Донецької, Харківської та Запорізької областей частіше вказували на наявність потреб у продуктах харчування, причому у період з липня по жовтень поширеність цих потреб значно зросла у Донецькій (з 40% до 62% досліджених населених пунктів) та Дніпропетровській (з 26% до 47%) областях. Таке погіршення доступу до продуктів харчування в цих областях було переважно спричинене браком фінансових ресурсів (в обох областях) та працюючих магазинів (у Донецькій області).

Рівень вираженості потреб у продуктах харчування (щонайменше 25% жителів не мають доступу до достатньої кількості продуктів харчування) був високим лише у Донецькій області, де він збільшився майже вдвічі у період з липня по жовтень (з 21% до 40% досліджених населених пунктів). Це ще раз підтверджує погіршення гуманітарної ситуації в Донецькій області, попри активну діяльність гуманітарних організацій у цій місцевості (за повідомленнями, у жовтні 2024 року 47 з 50 досліджених населених пунктів області отримували продовольчу допомогу протягом останніх 30 днів до збору даних). Ключові інформанти (КІ), які взяли участь у Швидкій оцінці потреб Ініціативи REACH та MOM у Донецькій області в листопаді 2024 року, зазначали, що, хоча «населення значною мірою залежить від наявності продуктових наборів, які забезпечують основну частину їхнього раціону», наданої допомоги часто не вистачає для задоволення потреб населення². Така залежність від гуманітарної допомоги в поєднанні зі збільшенням кількості повідомлень про незадоволені потреби в продуктах харчування свідчить про (1) необхідність продовжувати надання продовольчої допомоги (різними способами)³ в найближчому майбутньому та (2) необхідність в регулярному перегляді її обсягу для забезпечення відповідної допомоги усім жителям, які її потребують, зокрема з урахуванням переміщення населення у прифронтових районах.

Рисунок 2: % жителів населеного пункту, які не мали доступу до достатньої кількості продуктів харчування (% населених пунктів)

Перешкоди у доступі до достатньої кількості продуктів харчування найчастіше були пов'язані з фінансовими проблемами: під час різних раундів дослідження у різних областях про «брак грошових коштів» повідомлялося у **24%** населених пунктів з незадоволеними потребами у продуктах харчування, а про «високі ціни» – у **23%**. Однак у 26% населених пунктів з незадоволеними потребами у продуктах харчування думки КІ щодо основних перешкод різнилися.

Доступ до ринків

У період з липня по жовтень 2024 року поширеність населених пунктів з певним рівнем потреб у доступі до магазинів та ринків (щонайменше 1-9% жителів не мають доступу до ринків) **дещо зросла** (з **25% до 30%** досліджених населених пунктів). Певні рівні потреб у доступі до ринків частіше фіксувалися у населених пунктах Дніпропетровської, Донецької, Харківської та Запорізької областей. Також в цих областях найбільш поширеними були незадоволені потреби у продуктах харчування, що свідчить про взаємозв'язок між доступом до магазинів і ринків та доступом до продовольчих товарів.

Подібно до ситуації з перешкодами у доступі до продуктів харчування, під час проведення різних раундів дослідження у різних областях КІ у 33% досліджених населених пунктів з незадоволеними потребами у доступі до ринків не змогли дійти згоди щодо наявних перешкод. В деяких населених пунктах **КІ частіше вказували на велику відстань до магазинів та ринків** (**23%** населених пунктів з потребами у доступі до ринку під час різних раундів дослідження у різних областях), а також на **відсутність магазинів та ринків у населеному пункті** (**22%**).

Доступ до фінансових послуг

Подібно до ситуації з незадоволеними потребами у продуктах харчування, у період з липня по жовтень 2024 року поширеність потреб у доступі до фінансових послуг (щонайменше 1-9% жителів не мають доступу до фінансових послуг) залишалась незмінною, проте **рівень їхньої вираженості** (щонайменше 25% жителів не мають доступу до фінансових послуг) **дещо збільшився**. Частка досліджених населених пунктів, в яких, **за отриманими даними, більшість людей не мала доступу до фінансових послуг**, збільшилась з **4% у липні до 12% у жовтні 2024 року**, причому **найбільше** ця частка **зросла у Донецькій** (на 19 відсоткових пунктів), **Харківській** (на 14 відсоткових пунктів) та **Сумській** (на 14 відсоткових пунктів) областях. Як зазначалося вище, зменшення доступу до фінансових послуг та ринків може негативно вплинути на доступ до продуктів харчування та **посилити потребу населення у допомозі в натуральній формі**.

Захист

Бали вразливості у секторі захисту

Жителі усіх досліджених населених пунктів продовжують стикатися зі значними проблемами в задоволенні потреб у секторі захисту. У період з липня по жовтень поширеність (бали значного або вище за шкалою рівня у секторі захисту) та вираженість потреб у секторі захисту (бали крайнього або крайнього+ рівня) залишалися дуже високими, зокрема у порівнянні з іншими секторами. У період з липня по жовтень 2024 року близько 4 з 5 досліджених населених пунктів мали незадоволені потреби у секторі захисту під час усіх раундів збору даних, причому майже в усіх досліджених областях (окрім Чернігівської, Полтавської та Сумської областей) потреби у секторі захисту були зафіксовані у близько 70% досліджених населених пунктів на область. Рівень вираженості потреб був також високим і дещо збільшився у період з липня по жовтень: частка досліджених населених пунктів з крайнім або крайнім+ рівнями потреб зросла з 57% у липні до 69% у жовтні.

За словами ключових інформантів, потреби у захисті були переважно зумовлені безпековими проблемами, пов'язаними з обстрілами цивільної інфраструктури (крайній+ рівень потреб), а також ризиком небезпеки збройного насильства, наявністю мін/боєприпасів, що не розірвалися, загрозою ракетного обстрілу та використання житла/землі у військових цілях (крайній рівень потреб).

Проблеми у секторі захисту

У період з липня по жовтень 2024 року найчастіше згадувані безпекові проблеми на рівні населеного пункту залишалися незмінними, причому безпекова ситуація в Україні погіршилась⁴, про що свідчить збільшення частки населених пунктів, в яких КІ повідомляли про безпекові проблеми: наприклад, поширеність двох найчастіше згадуваних проблем у сфері безпеки (загроза ракетних обстрілів та ризик небезпеки збройного насильства/обстрілів) зросла на 13 та 9 відсоткових пунктів відповідно. Також на 11 відсоткових пунктів зменшилась частка КІ, які вказали на відсутність безпекових проблем у населеному пункті. Згідно з отриманими даними, у липні в 1 з 4 населених пунктів не було жодних безпекових проблем, а у жовтні цей показник зменшився до 1 з 10 досліджених населених пунктів.

Карта 4: Бали вразливості у секторі захисту станом на жовтень 2024 року

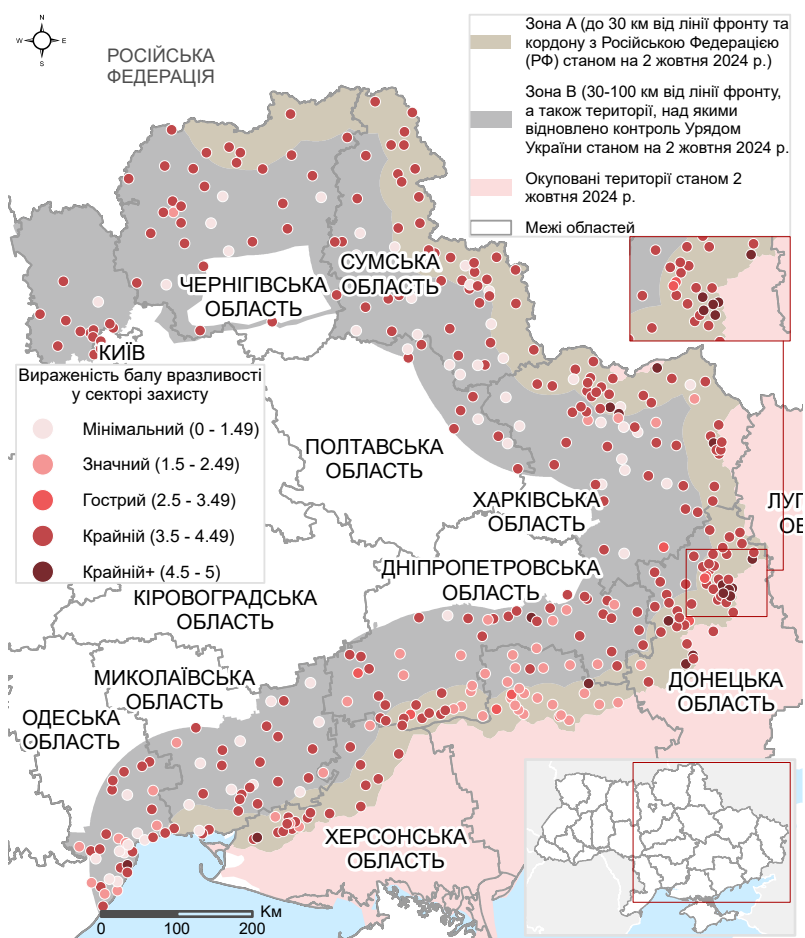

Рисунок 3: Найчастіше згадувані безпекові проблеми, % населених пунктів

	Загроза ракетних обстрілів	Ризик небезпеки збройного насильства/обстрілів	Жодних проблем	Пошкодження або руйнування житла	Відсутність/неналежний стан бомбосховищ	Соціальна напруженість у громаді	Відсутність єдиної думки	Житло та/або земля використовується у військових цілях	Наявність мін/боєприпасів, що не розірвалися	Травма або психосоціальний стрес
лип. 2024	48%	28%	25%	14%	12%	8%	11%	6%	5%	6%
жов. 2024	61%	37%	13%	15%	14%	7%	9%	6%	6%	7%
серп. 2024	65%	40%	16%	18%	11%	15%	8%	11%	11%	6%

Вода, санітарія та гігієна (ВСГ)

Бали вразливості в секторі ВСГ

У період з липня по жовтень 2024 року майже в усіх областях, крім Донецької, рівень потреб у секторі ВСГ (бал вразливості значного або вище за шкалою рівня) **значно зменшився** (загалом на 24 відсоткові пункти – з **75% до 51%** досліджених населених пунктів). Зокрема **значно зменшилась** поширеність потреб у секторі ВСГ у **Миколаївській** (на 63 відсоткові пункти), **Сумській** (на 43 відсоткові пункти) та **Одеській** (на 32 відсоткові пункти) областях. **Потреби у секторі ВСГ зберігались в Донецькій області**, оскільки їхня поширеність не зменшилась, а рівень вираженості збільшився: з 41% досліджених населених пунктів в області з крайнім або крайнім+ рівнем потреб у секторі ВСГ у липні цей показник зріс до 59% досліджених населених пунктів у жовтні 2024 р.

Потреби у секторі ВСГ були переважно зумовлені відсутністю /обмеженим доступом до питної води (та деякою мірою технічної води) у населених пунктах з балами вразливості крайнього або крайнього+ рівня у секторі ВСГ. У населених пунктах з менш вираженим рівнем потреб **основним чинником були перебої у централізованому водопостачанні**, хоча у Миколаївській, Сумській та Одеській областях доступ до водопостачання був більш стабільним, що вказує на зменшення потреб у цьому секторі. **Зокрема повідомлялося про покращення доступу до питної та технічної води у Миколаївській області, що також сприяло зменшенню рівня вразливості**. Відсутність доступу до туалетів рідко впливала на рівень вразливості у секторі ВСГ, окрім деяких населених пунктів.

Доступ до питної води

Незадоволені потреби у доступі до достатньої кількості питної води фіксувались відносно рідко (у близько 20% досліджених населених пунктів такі потреби мали щонайменше 1-9% жителів), також **вони рідко мали високий рівень вираженості та залишались незмінними** у період з липня по жовтень 2024 року. **Поширеність та рівень вираженості незадоволених потреб значно різнилися залежно від області**. У **Донецькій та Запорізькій областях була зафіксована найбільша частка населених пунктів з незадоволеними потребами** у доступі до достатньої кількості питної води (більшість досліджених населених пунктів в обох областях у період з липня по жовтень 2024 року), проте найбільш гострі потреби спостерігались лише у **Донецькій області** (щонайменше 25% жителів не мають доступу до достатньої кількості питної води). Також у **Донецькій області протягом останніх місяців значно збільшився рівень вираженості потреб**: частка досліджених населених пунктів, в яких щонайменше 25% жителів не мали доступу до достатньої кількості питної води, зросла з 25% у серпні до 46% у жовтні.

Найбільш поширені перешкоди у доступі до питної води були пов'язані з пошкодженням або руйнуванням системи централізованого водопостачання, зокрема у прифронтових областях (Донецька, Харківська та Херсонська області): під час різних раундів дослідження КІ в **33%** населених пунктів різних областей повідомляли про «**аварії/пошкодження водопровідної мережі**» як перешкоду у доступі до питної води. Так само у **25%** досліджених населених пунктів у якості перешкод зазначались «**аварії/пошкодження водонасосних станцій**», а у **21%** населених пунктів – «**аварії/пошкодження станцій водоочищення**». У **26%** досліджених населених пунктів зазначалось про таку перешкоду, як «**відсутність електроенергії або резервного живлення**», що відповідає частим повідомленням про пріоритетну незадоволену потребу в електропостачанні.

Карта 5: Бали вразливості в секторі ВСГ станом на жовтень 2024 року

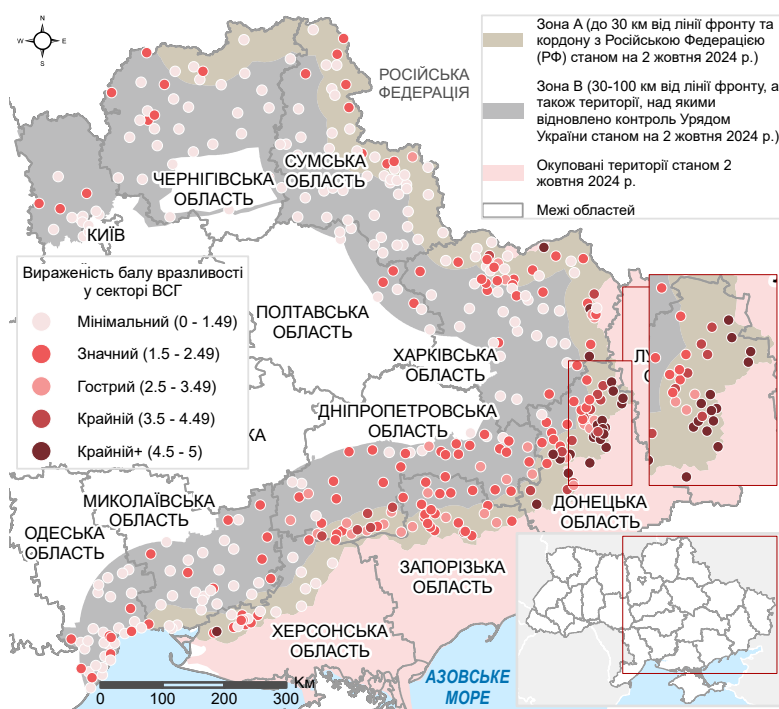
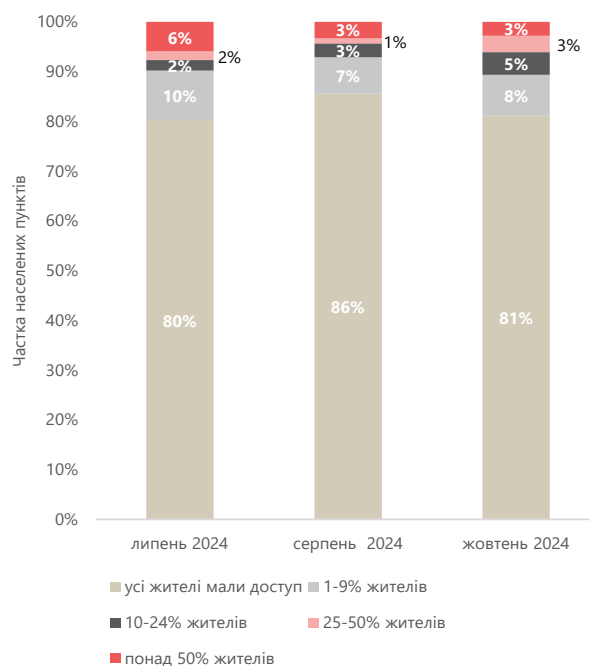

Рисунок 4: % жителів населеного пункту, які не мали доступу до достатньої кількості питної води (% населених пунктів)

Охорона здоров'я

Бал вразливості в секторі охорони здоров'я

У досліджених областях потреби у секторі охорони здоров'я (щонайменше значний рівень вразливості) залишалися незмінними, але рідко мали гострий рівень вираженості. У період з липня по жовтень 2024 року поширеність та рівень вираженості потреб (бали вразливості крайнього та крайнього+ рівнів) залишалися незмінними: було виявлено, що **близько половини населених пунктів мали потреби у секторі охорони здоров'я**. Поширеність потреб у секторі охорони здоров'я різнилась залежно від області, причому **більшість людей із потребами в цьому секторі проживала в населених пунктах Дніпропетровської, Донецької, Харківської та Запорізької областей**.

Подібно до інших секторів, **потреби у секторі охорони здоров'я в Донецькій області продовжували зростати**: у липні **29%** населених пунктів цієї області мали бал вразливості крайнього або крайнього+ рівня в секторі охорони здоров'я; у жовтні 2024 року цей показник зріс до **59%** населених пунктів. Це свідчить про **стрімке зростання потреб у секторі охорони здоров'я в області**, оскільки жителі більшості населених пунктів наразі мають або можуть мати крайній рівень незадоволених потреб у цьому секторі.

Потреби у секторі охорони здоров'я були зумовлені різними факторами залежно від населеного пункту. У деяких населених пунктах вразливість була посилена **незадоволеними потребами, пов'язаними з доступом до медичних закладів** (та типом відсутніх медичних закладів), водночас в інших населених пунктах вразливість здебільшого посилювалась **відсутністю ліків**.

Доступ для медичних послуг

Незадоволені потреби у доступі до медичних послуг (щонайменше 1-9% жителів не мають доступу до медичних послуг) були **зафіксовані у меншості досліджених населених пунктів, але дещо зросли у період між липнем та жовтнем 2024 року** (з **21%** до **26%** досліджених населених пунктів). **Рівень вираженості незадоволених потреб** (щонайменше 25% жителів не мають доступу до медичних послуг) **залишався низьким, але у період з липня по жовтень 2024 року збільшився вдвічі з 4% до 8%** досліджених населених пунктів. Високий рівень вираженості потреб **здебільшого фіксувався у Донецькій та до певної міри у Харківській областях**. У Донецькій області частка населених пунктів, в яких повідомлялося, що більше половини жителів не можуть отримати доступ до медичних послуг, зросла з 18% у серпні до 32% у жовтні 2024 року.

Під час різних раундів збору даних **КІ в багатьох населених пунктах різних областей мали труднощі з визначенням основних перешкод у доступі до медичних послуг**. В усіх раундах дослідження КІ у близько 30% населених пунктів не могли дійти згоди щодо основних перешкод. Це може **свідчити про численність та комплексний характер перешкод у доступі до медичних послуг в цих населених пунктах** або про недостатню обізнаність КІ в питаннях охорони здоров'я, а тому слід надавати перевагу **дослідженню на рівні населеного пункту або опитуванню медичних фахівців**. **Населені пункти, в яких КІ не змогли дійти єдиної думки, здебільшого розташовані в областях, віддалених від лінії фронту.**

Карта 6: Бали вразливості в секторі охорони здоров'я станом на жовтень 2024 року

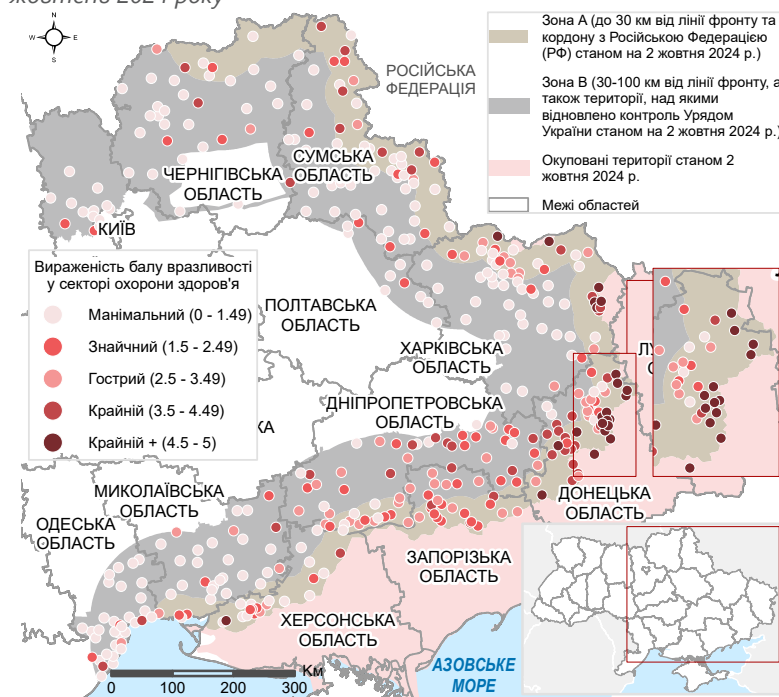
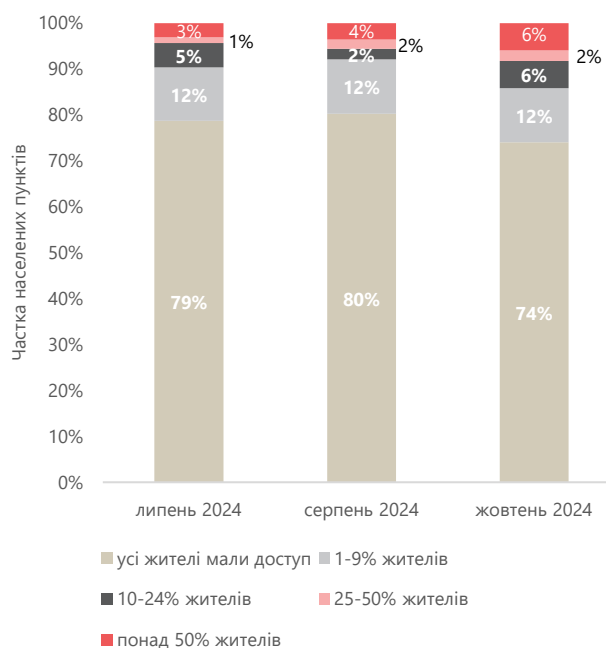

Рисунок 5: % жителів населеного пункту, які не мали доступу до медичних послуг (% населених пунктів)

Водночас в областях з найбільш поширеними або гострими незадоволеними потребами в секторі охорони здоров'я (Донецька та Харківська області) КІ частіше мали спільну думку щодо основних перешкод у доступі до медичних послуг:

- В **Донецькій** області найчастіше згадуваними перешкодами були **вартість ліків** (у період з липня по жовтень близько **40%** населених пунктів з незадоволеними потребами у секторі охорони здоров'я) та **відсутність працюючих медичних закладів** у населеному пункті (**32%** населених пунктів з незадоволеними потребами у секторі охорони здоров'я у жовтні, що на 8 відсоткових пунктів більше, ніж у липні). Відсутність медичних закладів свідчить про те, що найбільш корисною медичною допомогою в Донецькій області була б робота мобільних бригад або допомога у транспортуванні до медичних закладів, які знаходяться у сусідніх населених пунктах.
- У **Харківській** області найчастіше згадувані перешкоди з часом значно змінилися: у **липні** про **високу вартість ліків** зазначалося у **44%** населених пунктів з незадоволеними потребами в секторі охорони здоров'я, а у жовтні цей показник знизився до **5%**. Водночас у період з липня по жовтень **зазначена відсутність працюючих медичних закладів у населеному пункті зростає з 13% до 50% населених пунктів** з незадоволеними потребами у секторі охорони здоров'я, а **зазначений брак медичних працівників – з 3% до 20%**. Хоча ці дані потребують триангуляції, зазначена вище зміна у перешкодах свідчить про те, що населені пункти Харківської області з незадоволеними потребами у секторі охорони здоров'я потребують дедалі більшої підтримки мобільних бригад, зокрема через ймовірне зменшення кількості кваліфікованого медичного персоналу.

Житло та непродовольчі товари (ЖНПТ)

Бал вразливості у секторі житла та НПТ

У період з липня по жовтень 2024 року **поширеність досліджених населених пунктів з певним рівнем вразливості у секторі житла та НПТ** (щонайменше бал вразливості значного рівня у секторі житла та НПТ) **залишалась незмінною – близько 60%** досліджених населених пунктів. Проте **рівень вираженості потреб** (бали крайнього та крайнього+ рівнів) **дещо збільшився** (з 9% у липні до 12% у жовтні), **головним чином внаслідок значного збільшення рівня вираженості потреб у Донецькій** (на 14 відсоткових пунктів) **та Харківській** (на 10 відсоткових пунктів) областях. Збільшення рівня незадоволених потреб у секторі житла та НПТ в цих двох областях викликає особливе занепокоєння, оскільки, згідно з даними Ініціативи REACH⁵, в них були зафіксовані особливо високі потреби, пов'язані з зимовим періодом.

Бали вразливості у секторі житла та НПТ були зумовлені різними незадоволеними потребами:

у деяких населених пунктах основним чинником була **велика частка жителів, які не мали доступу до безпечного житла з належними умовами**, водночас в інших населених пунктах основна причина полягала в **перешкодах у доступі до опалення**.

Доступ до безпечного житла з належними умовами

У період з липня по жовтень 2024 року **поширеність населених пунктів з певним рівнем потреб у секторі житла** (щонайменше 1-9% не мають доступу до безпечного житла з належними умовами) **залишалась незмінною** та становила близько **20%** досліджених населених пунктів. **Однак рівень вираженості потреб збільшився вдвічі з 4% до 8%** населених пунктів, де щонайменше 25% жителів не мали доступу до безпечного житла з належними умовами. Така ситуація була **переважно зумовлена збільшенням частки жителів прифронтових населених пунктів Донецької області, які не мали доступу до безпечного житла з належними умовами**: у серпні 2024 року щонайменше чверть жителів 23% досліджених населених пунктів не мали доступу до безпечного житла з належними умовами проти 42% населених пунктів у жовтні 2024 року. Водночас в **Херсонській області поширеність потреб у секторі житла зменшилась** (з 61% досліджених населених пунктів в липні до 43% у жовтні).

Така **неоднозначність ситуації свідчить про необхідність надання територіальної адресної допомоги у секторі житла**. Хоча внаслідок ескалації бойових дій доступ жителів населених пунктів Донецької області до безпечного житла з належними умовами став ускладненим, зусилля з відбудови Херсонської області сприяли успішному відновленню доступу до житла і можуть бути відтворені в областях, де переважають потреби в житлі і де безпекова ситуація дозволяє це зробити.

Карта 7: Бали вразливості у секторі житла та НПТ станом на жовтень 2024 року

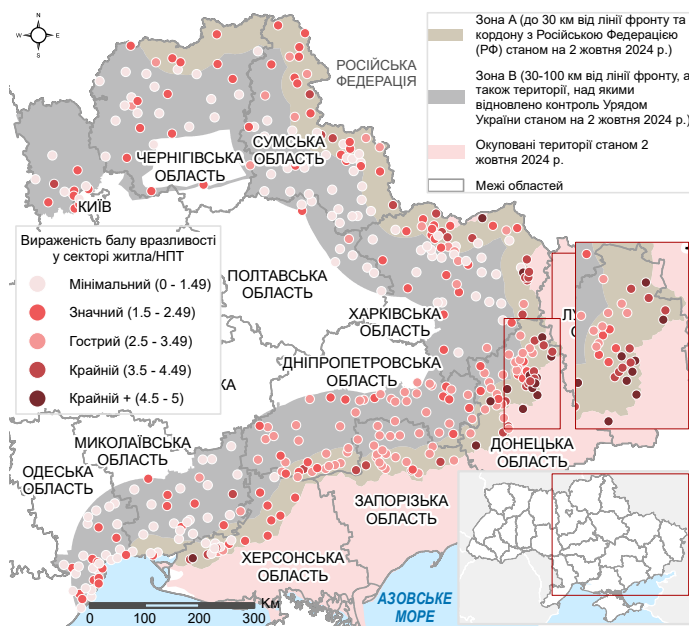
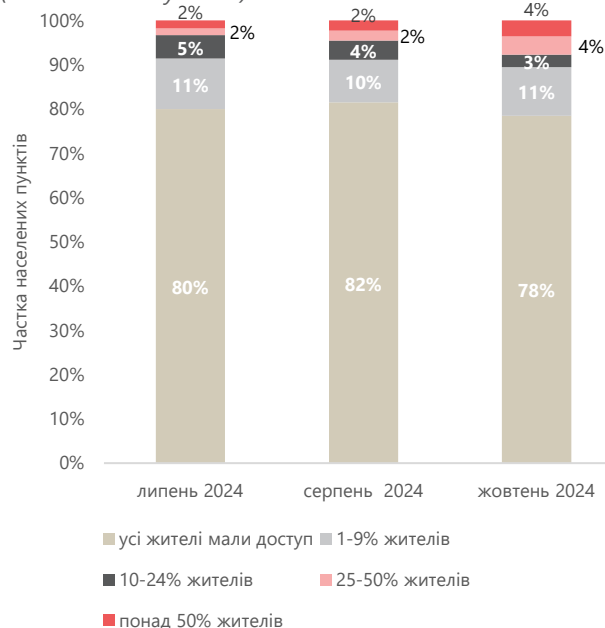

Рисунок 6: % жителів населеного пункта, які не мали доступу до безпечного житла з належними умовами (% населених пунктів)

Підзвітність перед постраждалим населенням

Отримана допомога

За словами KI у більшості населених пунктів, жителі отримували допомогу протягом 30 днів до збору даних в усіх раундах дослідження, причому найпоширенішими видами допомоги були продукти харчування/ продовольчі набори. Інші види отриманої допомоги у період з липня по жовтень залишались переважно незмінними, хоча кількість населених пунктів, в яких KI повідомляла про отримання питної води, зменшилась. Ймовірно, це пов'язано з покращенням доступу до питної та технічної води, яке було зафіксоване гуманітарними партнерами у жовтні (про що зазначено вище). Напередодні зими (жовтень) **не відбувалось значного збільшення допомоги, пов'язаної з підготовкою до зимового періоду** (зимовий одяг, тверде паливо, комплекти для ремонту житла/матеріали для покращення житлових умов). Це свідчить про те, що або гуманітарні партнери почали підготовку до зимового періоду пізніше, або KI недостатньо поінформовані про отриману допомогу, або існують прогалини в наданні допомоги з підготовки до зимового періоду в населених пунктах, розташованих у межах 100 км від лінії фронту або кордону з Росією.

Рисунок 7: Види допомоги, отриманої жителями протягом 30 днів до збору даних (% населених пунктів)

	Продуктові набори	Гігієнічні набори	Відсутність єдиної думки	Набори для ремонту житла/матеріали	Жодної	Спеціальне харчування	Питна вода	Багатоцільова грошова допомога	Ліки	Психосоціальна підтримка	Зимовий одяг	Медичне обслуговування	Тверде паливо для опалення
лип. 2024	61%	28%	11%	10%	10%	6%	9%	5%	6%	5%	2%	4%	2%
сер. 2024	66%	36%	11%	12%	7%	12%	11%	4%	3%	3%	3%	3%	2%
жов. 2024	62%	28%	10%	9%	11%	9%	3%	8%	3%	2%	3%	1%	4%

Порівняльний обсяг отриманої допомоги

Згідно з повідомленнями, лише незначна частина населених пунктів не отримувала допомоги, але потребувала її протягом 30 днів до збору даних, або отримувала менше допомоги, ніж сусідні населені пункти. Це не підтверджує того, що отриманий обсяг допомоги був достатнім для задоволення потреб, але вказує на те, що гуманітарні партнери охоплюють велику кількість населених пунктів (лише близько 5% досліджених населених пунктів не отримували необхідної допомоги протягом 30 днів до збору даних під час кожного раунду), а розподіл гуманітарної допомоги загалом є збалансованим. Відсутність системних прогалин у гуманітарному реагуванні також підтверджується тим, що, за отриманими даними, у період з липня по жовтень 2024 року лише два досліджені населені пункти не отримували допомоги, хоча потребували її (Предтечне у Донецькій області та Березанка у Миколаївській); також було зафіксовано, що лише три населені пункти постійно отримували менше допомоги, ніж сусідні населені пункти зі схожими потребами: Новопавлівка (Дніпропетровська область), Дачне (Одеська область) та Ямпіль (Сумська область).

Найбільша частка населених пунктів, які, за повідомленнями, отримували менше допомоги або взагалі її не отримували, знаходилась в Донецькій, Харківській та Сумській областях, причому найбільш гострі потреби були зафіксовані в Донецькій та Харківській областях. Водночас населені пункти у Чернігівській, Херсонській, Миколаївській та Запорізькій областях частіше отримували допомогу в тому ж або більшому обсязі, ніж сусідні населені пункти з подібними потребами. Отже, попри те, що рівень охоплення гуманітарними партнерами населених пунктів, які потребували допомоги, був загалом високим, іноді обсяг наданої допомоги відповідно до характеристик населеного пункту був недостатнім, оскільки населені пункти в деяких областях отримували допомогу частіше, ніж в інших. Це питання буде розглядатися у майбутніх дослідженнях Ініціативи REACH на початку 2025 року.

Рисунок 8: Обсяг допомоги, отриманої протягом 30 днів до збору даних, порівняно з сусідніми населеними пунктами з подібними потребами (% населених пунктів)

Кінцеві примітки

1 Дані Проєкту збору даних про місця і події збройних конфліктів (ACLED) свідчать про збільшення кількості боєзіткнень в Донецькій області. У липні 2024 року було зафіксовано 1062 боєзіткнення, а в серпні - 1082. У жовтні їхня кількість зросла до 1151. Інформація представлена на <https://acleddata.com/ukraine-conflict-monitor/>

2 Швидка оцінка потреб Ініціативи REACH та MOM надається за запитом.

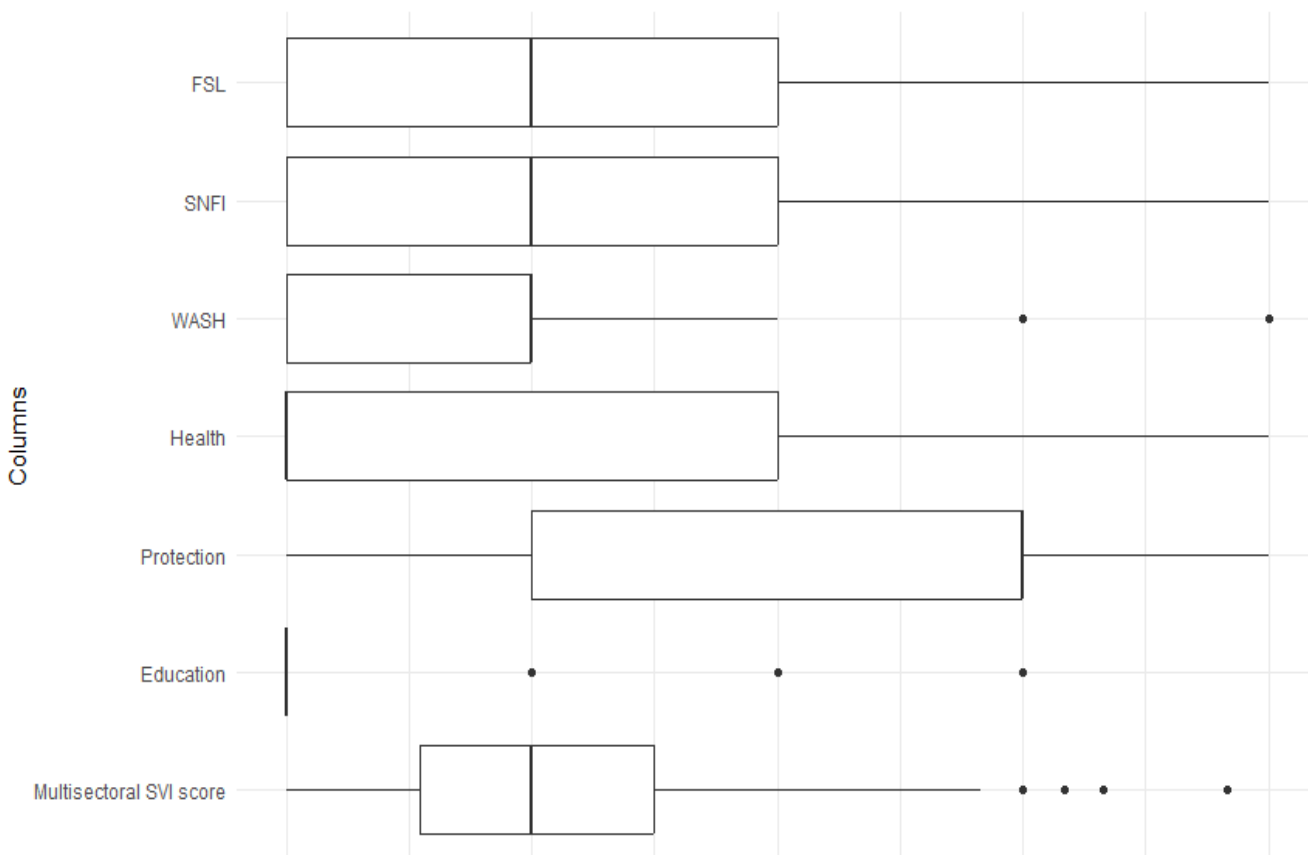
3 Згідно з дослідженням Ініціативи REACH "Оперативна оцінка доцільності надання грошової допомоги" в Покровській громаді (листопад 2024 року), більшість опитаних жителів отримувала продовольчу допомогу на регулярній основі. 35 з 76 опитаних жителів хотіли б отримувати гуманітарну допомогу в грошовій формі, 21 - в грошовій та натуральній, 4 - лише в натуральній, а 16 не мали будь-яких уподобань. Респонденти, які надавали перевагу грошовій допомозі, пояснювали це її гнучкістю, оскільки вона дозволяла купувати необхідні/бажані товари, зокрема, якщо жителі вже мали певні запаси в натуральній формі. Грошова допомога на придбання продуктів харчування (на відміну від допомоги в натуральній формі) надається при наявності працюючих магазинів та ринків (функціональність ринків визначається у рамках таких досліджень Ініціативи REACH, як МГС та CIMP).

4 Дані ACLED свідчать про збільшення в Україні подій, пов'язаних з війною, у період з липня по жовтень 2024 року. У липні було зафіксовано 4096 подій, у серпні - 4680, а в жовтні - 4888 (переважно зосереджені в областях, охоплених дослідженням МГС). Інформація представлена на <https://acleddata.com/ukraine-conflict-monitor/>

5 REACH, Оцінка ризику для зон низьких температур - Підготовка до зимового періоду 2024-2025 рр., Інформаційний бюлетень, червень 2024 р., https://repository.impact-initiatives.org/document/reach/7a432729/UKR2215_Winterisation-2024-25_Cold-spot-assessment.pdf

6 Населені пункти, які, за словами KI, отримують більше допомоги, ніж сусідні населені пункти з подібними потребами, не отримують жодної допомоги і не потребують її, або населені пункти, в яких KI не мали єдиної думки.

Додаток 1: Діаграма мультисекторального балу ІВНП та балів секторальної вразливості

ДОДАТОК 2: МЕТОДОЛОГІЇ МГС ТА ІВНП

Сектор	Індикатор
Продовольча безпека та засоби до існування	% населених пунктів, за рівнем потреби у доступі до достатньої кількості продуктів харчування протягом 30 днів до збору даних
	% населених пунктів, за рівнем потреби у доступі до ринків з метою придбання товарів протягом 30 днів до збору даних
	% населених пунктів, за основними перешкодами для людей у доступі до ринків протягом 30 днів до збору даних
	% населених пунктів, за основними перешкодами у доступі до продуктів харчування протягом 30 днів до збору даних
	% населених пунктів, за рівнем потреби у доступі до готівкових коштів, банкоматів та банківських послуг протягом 30 днів до збору даних
	% населених пунктів, за використаними стратегіями подолання труднощів з метою задоволення основних потреб протягом 30 днів до збору даних
Житло та продовольчі товари	% населених пунктів, за рівнем потреби у доступі до безпечного житла з належними умовами протягом 30 днів до збору даних
	% населених пунктів, за основними перешкодами для людей у доступі до безпечного житла з належними умовами протягом 30 днів до збору даних
	% населених пунктів, за основними перешкодами для ВПО у доступі до безпечного житла з належними умовами протягом 30 днів до збору даних
	% населених пунктів, за основними джерелами енергії, якими користувалася більшість людей для опалення свого житла взимку
	% населених пунктів, за основними перешкодами, з якими стикалися люди у доступі до опалення свого житла взимку
	% населених пунктів, за часткою житлового фонду, пошкодженого протягом 30 днів до збору даних
	% населених пунктів, за БІЛЬШІСТЮ людей, які мали доступ до непродовольчих товарів (НПТ) протягом 30 днів до збору даних

Сектор	Індикатор
Охорона здоров'я	% населених пунктів, за рівнем потреби у доступі до медичного обслуговування протягом 30 днів до збору даних
	% населених пунктів, за основними перешкодами, з якими стикалися люди у доступі до медичного обслуговування протягом 30 днів до збору даних
	% населених пунктів, за видами медичних послуг/закладів, до яких люди не могли отримати доступ протягом 30 днів до збору даних
	% населених пунктів, за рівнем потреби у ліках протягом 30 днів до збору даних
Захист	% населених пунктів, за основними проблемами з безпекою і захистом, з якими стикалися люди протягом 30 днів до збору даних
	% населених пунктів, за ступенем обмежень на в'їзд або виїзд з населеного пункту
Освіта	% населених пунктів, за кількістю дітей, які не мали змоги відвідувати навчальний заклад
	% населених пунктів, за формою навчання % населених пунктів, за типом об'єктів критичної інфраструктури, пошкоджених протягом 30 днів до збору даних
ВСГ	% населених пунктів, за частотою перебоїв з водопостачанням протягом 30 днів до збору даних
	% населених пунктів, за рівнем потреби у доступі до питної води протягом 30 днів до збору даних
	% населених пунктів, за рівнем потреби у доступі до технічної води протягом 30 днів до збору даних
	% населених пунктів, за рівнем потреби у доступі до обладнаних санвузлів протягом 30 днів до збору даних

Огляд методології МГС

Збір даних на підконтрольних Уряду України територіях проводився у серпні 2024 року (Раунд 18) за допомогою телефонних інтерв'ю з ключовими інформантами (КІ) громад, а саме представниками місцевої влади, місцевими неурядовими організаціями (НУО) та окремими групами населення (літні люди, люди з інвалідністю, діти, жінки, внутрішньо переміщені особи (ВПО), люди, які повернулися, тощо). Було досліджено 395 населених пунктів, розділених на 2 географічні зони:

- **Зона А:** території у межах до 30 км від лінії фронту на момент формування вибірки, за даними системи онлайн-карт LiveUA, та державного кордону з Російською Федерацією.
- **Зона В:** території у межах 30-100 км від лінії фронту на момент формування вибірки, за даними системи онлайн-карт LiveUA, території, над якими відновлено контроль Урядом України, та райони, 50% території яких знаходиться у межах згаданих територій.

З метою забезпечення широкого охоплення прифронтових населених пунктів та територій з наявністю цілого комплексу потреб, фахівці REACH застосовували наступний алгоритм формування вибірки:

Зона А:

- Усі адміністративні центри (у тому числі центри громад, районні та обласні центри).
- Усі населені пункти з кількістю жителів понад 1 000 осіб станом на травень 2024 року (МОМ, Моніторинг мобільності на лінії зіткнення, травень 2024 року).
- У разі відсутності актуальної інформації щодо кількості населення усі населені пункти з кількістю жителів понад 2 500 осіб станом до лютого 2022 року.

Зона В:

- Усі адміністративні центри (у тому числі центри громад, районні та обласні центри) з кількістю населення понад 1 000 осіб станом до лютого 2022 року.

З метою урахування ймовірної більшої варіативності у потребах у населених пунктах з більшою чисельністю населення, кількість КІ на населений пункт відрізнялася для наступних **3 категорій**:

- **3 КІ** у кожному обраному населеному пункті з кількістю населення від 1 000 до 9 999 осіб*;
- **5 КІ** у кожному обраному населеному пункті з кількістю населення від 10 000 – 99 999 осіб*;
- **7 КІ** у кожному обраному населеному пункті з кількістю населення понад 100 000 осіб*.

* Кількість населення до початку повномасштабної війни у лютому 2022 році.

Усі відповіді КІ з одного і того ж населеного пункту було узагальнено з метою розрахунку єдиного показника по кожній змінній по кожному населеному пункту. У **Плані агрегування даних** було використано **усереднений підхід** до агрегування відповідей населених пунктів з використанням шкали вираженості у питаннях з **одним варіантом відповіді**. У випадку питань з **кількома варіантами відповіді** застосовувалося правило відбору всіх відповідей, які були надані принаймні 1 з 3 респондентів, 2 з 5 респондентів та 3 із 7 респондентів у населених пунктах з відповідних вищезгаданих категорій.

Статистичні дані, наведені у цьому звіті, **не можуть бути екстрапольовані на частку (%) населення, і тому їх слід розглядати як індикативні**, а не репрезентативні. Враховуючи невеликий та нерепрезентативний характер вибірки, отримані результати дають лише орієнтовне розуміння ситуації на досліджених територіях.

Методика розрахунку індексу вразливості населеного пункту (ІВНП)

Фахівці REACH в Україні розробили дану методику розрахунку на основі індикаторів МГС, щоб визначити вираженість вразливості на рівні населеного пункту. Дані, використані у розрахунках балів ІВНП, були надані КІ щодо ситуації у всьому населеному пункті, а тому не включають дані та можливі нюанси у становищі окремих домогосподарств. Беручи до уваги різні підходи, застосовані індикатори та цілі, дану методику розрахунку не слід розглядати як порівнювану з іншими подібними методиками, у тому числі з інших досліджень REACH.

Методика розрахунку ІВНП передбачає розрахунок окремих складених балів для кожного сектору з подальшим розрахунком міжсекторального складеного бала, що є кінцевим індексом вразливості населеного пункту. **У Раунді 17 відбулася актуалізація методики розрахунку на базі попередніх аналізів ІВНП та консультації з партнерськими організаціями, тому порівняння балів ІВНП з попередніх раундів з балами Раунду 17 і наступних раундів є неможливим.**

Методика розрахунку базується на індикаторах МГС по 6 секторах, таких як продовольча безпека та засоби до існування, житло і непродовольчі товари (НПТ), вода, санітарія та гігієна (ВСГ), охорона здоров'я, захист і освіта. Вибір індикаторів, використаних для обчислення секторальних балів, залежав від зібраної через них інформації щодо доступу населення до основних послуг та предметів першої необхідності. Індикатори, які не було враховано у балах, тим не менше будуть використовуватися як частина аналізу та звітності з метою надання комплексного огляду ситуації у досліджених населених пунктах.

Термін «вираженість» позначає інтенсивність вразливості у населеному пункті за шкалою від 1 (мінімальний/ нульовий) до 4+ (крайній рівень або ризик катастрофічного/секторального колапсу). Секторальна вразливість визначається за наступними рівнями:

- **нульовий/мінімальний:** базові секторальні потреби задовольняються у населеному пункті,
- **значний:** обмежена спроможність задовольнити базові секторальні потреби у населеному пункті,
- **гострий:** помірна неспроможність задовольнити базові секторальні потреби у населеному пункті,
- **крайній:** крайня неспроможність задовольнити базові секторальні потреби у населеному пункті,
- **крайній+:** колапс у наданні базових послуг та/або абсолютна неспроможність

задовольнити базові секторальні потреби у населеному пункті,

Секторальні бали вразливості було розраховано за принципом максимуму, а саме кінцевий секторальний бал вразливості визначався за найвищим балом будь-якої складової індикатора, включеного до обчислень секторального бала. Окремі складові індикатора набували значення від 1 (мінімальний) до 4+ (крайній+) на основі агрегованих відповідей для кожного індикатора, наданих ключовими інформантами у населеному пункті. Секторальні бали вразливості розраховуються на основі секторальних індикаторів, включених у методику розрахунку, інформацію про яку наведено у Додатку. Якщо індикатор не може мати значення від 1 до 4+, то він стандартно набуває значення 1 (мінімальний).

Що стосується мультисекторального бала ІВНП, секторальні бали було розраховано за середньоарифметичним (середнім) значенням балів та у разі наявності десятих 0,5 або більше округлено до відповідного значення шкали (1-4+, від мінімального до крайнього+).

Більш детальна інформація про методику розрахунку наведена у Додатку.

Через індикативний характер даних, використаних у процесі розрахунків, отримані бали не можуть вважатися репрезентативними для умов у межах населених пунктів і лише орієнтовно окреслюють гуманітарну ситуацію.

Застереження: враховуючи внесення коригувань у методику розрахунку ІВНП для Раунду 17 (липень 2024 р.) з метою забезпечення точності даних, фахівці Ініціативи REACH наголошують на непорівнюваності як секторальних балів вразливості, так і мультисекторальних балів ІВНП Раундів 8-16 та наступних раундів, починаючи з 17-го.

Основні відмінності між попередньою методикою розрахунку ІВНП (Раунди 8-16) та поточною методикою розрахунку ІВНП стосуються наступного:

- **Секторальні бали вразливості:** після оновлення опитувальника МГС у Раунді 17 було переглянуто складені індикатори в усіх секторах. Фахівці з МГС також переглянули бали вираженості потреб (1-5) у варіантах відповідей для кожного індикатора. Слід зазначити, що тепер всі сектори мають лише один індикатор з крайнім+ балом, що відповідає найгіршому можливому секторальному рівню.
- **Правило агрегації:** секторальні бали вразливості тепер розраховуються за правилом агрегації максимальних показників замість середніх (відповідно до підходу, який використовується фахівцями REACH для розрахунку MSNI). Дійсно, при використанні попередньої методики розрахунку у рамках МГС було помічено, що застосування правила агрегування середніх показників призводить до заниження рівня секторальних потреб у секторах з більш ніж двома складеними індикаторами, оскільки некритичні індикатори зменшують бал секторальної вразливості. Таким чином, наразі бали секторальної вразливості більш точно відображають секторальні потреби більшості жителів населеного пункту.